

چه زیبا تفسیر کرده‌اید اینثار را....

گزارشی از حال و هوای یک برنامه ویژه همسران جانبازان و یاتوان مجروح

۲۲

یکشنبه ۲۲ اسفند ۱۴۰۰ | ۱۰ شعبان ۱۴۳۳ | سال سیام | شماره ۸۴۶۰

سالمندان حرفه‌ای به‌دنبال قاتل

نگاه مترجم «باشگاه جنایی پنجشنبه‌ها» به جدیدترین اثر «ریچارد آژمن»

۲۴

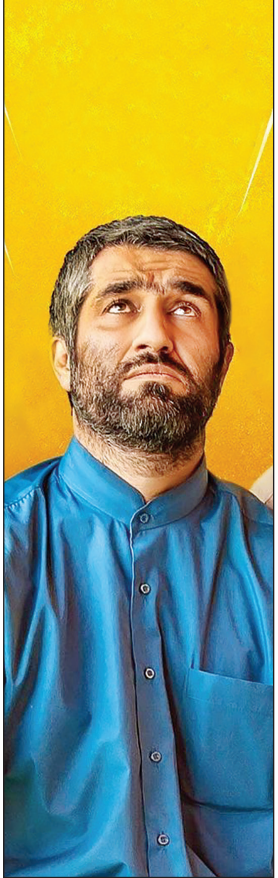
روایتی از قهرمان‌های گمنام

گفت‌وگو با نویسنده کتاب «حوض خون»

۲۳

همیشه یک فرهنگ

سینما ندازندگی روزنامه‌نگار

در سینما، تئاتر، ادبیات و هر زمینه فرهنگی و هنری دیگری، معمولاً آخر سال وقت جمع‌بندی است. ارزیابی‌ها و نقدوبررسی‌ها قبلاً انجام شده و در یک جمع‌بندی فشرده این بحث‌ها عرضه می‌شود. سال ۱۴۰۰ برای سینمای ایران سال عجیبی بود. نیمه‌اول سال تقریباً ادامه رکود سال ۱۳۹۹ بود. می‌گوییم «تقریباً» چون با اکران «دنیامیت» در ۱۰ تیر سینما تکانی خورد و تعداد تماشاگرانش زیاد شد اما این جهش به سد سخت خیزش موج پنجم کرونا و کشتار سویه دلتا خورد و مدتی فروکش کرد. با افزایش واکسیناسیون عمومی، تقریباً از اوایل آبان، سینماها توانستند از بس‌تر نقا‌هت برخیزند و برای مدتی هم که شده، از بازگشت تماشاگران لذت ببرند. دویاره از اوایل بهمن، موج ششم کرونا این بار با نق‌ش آفرینی سویه اومیکرون کمی کاروبار سینماها را کساد کرد، هر چند اغلب فیلم‌هایی که در ماه‌های آخر سال به روی پرده رفتند، ذاتاً به ویروس مه‌لک بی‌مخاطبی مبتلابودند و بدون کرونا هم کسی میلی به تما‌شای‌شان نداشت. فهرستی که در ادامه می‌آید اولا صرفاً به اکران عمومی و فیزیکی فیلم‌ها اختصاص دارد و ثانیا برآوردی است که سعی شده بر آمار تکیه داشته باشد و کمتر سلیقه و پسند شخصی در آن راه یافته است.

پرافتخارترین سال

مهم‌ترین جایزه سینمای ایران در سال ۱۴۰۰ به «فرمان» ساخته اصغر فرهادی تعلق داشت که توانست جایزه بزرگ هیات داوران جشنواره فیلم کن را از آن خود کند. فرهادی و فیلمش از جشنواره کن تا اکران عمومی در ایران باعث‌وبانی بحث‌های فراوانی شدند. در یک سسو، جبهه‌ای بود که دیگر نمی‌خواست فرهادی صرفاً فیلمساز بین‌المللی و محبوب جشنواره‌ها و مردم باشد و قصد داشت از او

شامل یک فعال اجتماعی را بسازد و در سوی دیگر، آنهایی بودند که همین فرهادی سینماگر برای‌شان کلیت‌می‌کرد و نمی‌خواستند برای او و طبقه‌های پیش از فیلمسازی تعریف کنند. در میانه جدال این دو جناح، قهرمان از آسیا پاسیفیک، جشنواره بین‌المللی فیلم وایادولید (سمینسی)، هفتادونهمین مراسم گلدن‌گلوب، جشنواره فیلم پالم اسپرینگز و جشنواره فیلم کلوترودیس یا جایز گرفت ی‌سا نامزد دریافت جایزه شد. حتی به‌عنوان نماینده ایران به اسکار رفت که در نهایت به فهرست نهایی نامزدهای اسکار راه نیافت. فرهادی متهم شد که قهرمان را براساس مستند شاگرد سابقش ساخته و شاید سرودهایی که سر این قصیه راه افتاد، در راه پیدا نکردن این فیلم به فهرست نهایی اسکار اثر داشت.

بازگشت سال

احتمالاًآخرین تصویر از حضور موفق هدیه تهرانی بر پرده سینما به نیمه نخست دهه ۱۳۸۰ بازمی‌گردد؛ سال‌هایی که تقریباً هر فیلمی از تهرانی با استقبال مردم و منتقدان همراه می‌شد.از نیمه دوم دهه ۱۳۸۰، تهرانی تریج داد دیگر در نق‌ش‌ها و فیلم‌های بزرگ ظاهر نشود.از آن پس، تهرانی در نق‌ش‌های کوتاه و فرعی فیلم‌های کوچک و جمع‌وجور حضور داشت یا حتی اگر در فیلمی نق‌ش اصلی را برسر عهده می‌گرفت، آن نق‌ش به قدرت نق‌ش‌های خاطره‌انگیز دهه‌هشتادش نبود. با این حال، اکران نسبتاً موفقیت‌آمیز «بی‌همه‌چیز»- ساخته محسن قرایی در سال ۱۴۰۰ بازگشتی دوباره به پرده تهرانی در برای تهرانی محسوب می‌شود. تهرانی در نق‌ش لیلیا، یادآور تهرانی سال‌های دور است

که حضورش بر پرده برای مخاطب جذاب بود. در آن سال‌ها، تماشاگران می‌رفتند که تهرانی را ببینند و خود فیلم آنقدرها اهمیت نداشت. تقریباً پس از یک‌دهه فترت، تهرانی با فیلمی که اقتباسی از نمایشنامه «ملاقات با بانوی سالخورده» نوشته فردریش دورنمات است، بازگشت تا نشان دهد هنوز می‌تواند سینما را از تماشاگر پر کند. شاید بی‌همه‌چیز آغاز دوره جدیدی از حرفه هدیه تهرانی باشد و سبب شود در سال‌های آتی نق‌ش‌های خاطره‌انگیز دیگری از خاتم بازیگر ببینیم.

شکست‌خورده سال

سال ۱۴۰۰ در سینما، سال شکست‌خوردگان و کشتی شکستگان بود. تقریباً جز ۲-۷فیلم، سایر فیلم‌ها هم در گیشه شکست خوردند و هم در سنجش‌های انتقادی فیلم‌های سرترون، نختما، کسالت‌بار، بدساخت و بی‌کیفیت، قسمت عمده جدول اکران این سال را در اشغال خود داشتند. فیلم‌هایی که معلوم نبود در این ایام مصایب اقتصادی چطور بوجه ساخت‌شان را فراهم کرده‌اند و سرمایه‌گذاران و تهیه‌کنندگان‌شان چه نکته‌ای در فیلمنامه این فیلم‌ها دیده‌اند که حاضر شده‌اند روی آنها سرمایه‌گذاری کنند اما در این میان، هیچ فیلمی مثل «درخت گردو» ساخته محم‌حسین مهدویان در اکران و ارزیابی‌های انتقادی با شکست مواجه نشد. فیلمی که از سی‌وهشتمین جشنواره فیلم برنده سیمرغ بلورین بهترین کارگردانی و سیمرغ بلورین بهترین بازیگر نقشش اول مرد برای پیمان معادی شد و هزینه فراوانی هم صرف تولید آن شده بود، در اکران، توجهمی حرف و سینما‌روها را جذب نکرد. در ارزیابی‌های

انتقادی نیز، در قیاس با دو فیلم دیگر مهدویان یعنی «یستاده در غبار» (۱۳۹۴) و «اجرای نیمروز» (۱۳۹۵)، درخت گردو موفق‌ظاهر نشد و نتوانست نظر منتقدان را جلب کند. یکی از نکات منفی فیلم، بازی فوق‌العاده بد مهران سالخوره» نوشته فردریش دورنمات است، او برای نق‌ش‌هایی جز سریال‌های نودش‌سی نمی‌تواند تعامت خسرات آفرین و ویرانگری داشته‌باشد.

غافلگیری سال

«جنایت بی‌دقت» ساخته شهرام مکرّی و «تومان» ساخته مرتضی فرشیاف، ۳فیلمی بودند که نشان دادند اگر هنوز به‌دنبال خلاقیت و هوایی تازه در سینمای ایران می‌گردید، باید آن را در آثار مستقلی جست‌وجو کنید که در تضاد با رویه‌های مرسوم فیلمسازی سینمای ایران قرار دارند. جنایت بی‌دقت و تومان محصول‌نگاهی به سینما هستند که نمی‌خواهند داستان‌گویی به شیوه مرسوم را دنبال کنند یا حتی دغدغه طرح مسائل اجتماعی به شیوه معمول فیلم‌های اجتماعی سینمای ایران را ندارند. برای این دو فیلم، سینما از همه‌چیز مهم‌تر است و سیاست، اجتماع، تاریخ و هر چیز دیگری تنها وقتی از فیلتر سینما عبور داده شود، اهمیت دارد. در سینمایی که مضمون و سود اقتصادی بر اغلب تولیدات سینمای آن سایه انداخته و فضای کمی برای تنفس فیلم‌هایی باقی گذاشته که به ذات سینما بیش از دو دوتا چهار تا‌های کاسب‌کارانه، چه در گیشه و چه در روایت- اهمیت می‌دهد، این دو فیلم در حکم غافلگیری‌های بزرگ سال هستند.

تأخیر به مثابه انصراف

از میان ۷فیلمی که قره‌اکران نوروزی به نام‌شان درآمد، تنها ۳فیلم «موقعیت‌مندی»، «گل‌خودی» و «قدغن» به روی پرده رفت‌اند. دیروز «شاردران» هم به جمع سه فیلم دیگر نوروز پیوست. به گزارش همشهری، علی سرتیپی، پخش‌کننده فیلم «روز صفر» ساخته سعید ملک‌ان هم گفته بود که احتمالاً اکران این فیلم از روز شنبه، ۲۱ اسفند شروع خواهد شد که تا‌زمان نگارش این خبر این اتفاق نیفتاده است. دو فیلم «سگ‌بند» و «مرد بازنده» هم احتمالاً از روز چهارشنبه اکران خود را آغاز می‌کنند تا ترکیب اکران نوروزی کامل شود. شورای صنفی نمایش اعلام کرد که ۲۵فیلم‌ه‌ام‌آخرین مهلت فیلم‌های اکران نوروزی برای تحویل نسخه نهایی‌شان به سینماهای سراسر کشور است. به گفته مرتضی شایسته، سخنگوی شورای صنفی نمایش، فیلم‌های اکران نوروزی که تحویل ندهند، شورای صنفی نمایش یک فیلم روزروا چهارشنبه ۲۵اسفندماه‌مهلت دارند نسخه نهایی‌شان

دبپول ۳

شسان لوسی، کارگردان فیلم‌های «مرد آزاد» و «پروژه آدم» بسه دنیای مارول یا گذاشته است. او قرار است فیلم «دبپول ۳» را کارگردانی کند. این برای باردومی است که‌شان‌لوی‌با ری‌ان رینولدز در ساخت یک پروژه سینمایی همکاری می‌کند. به گزارش وری‌انی رهن‌ت‌ریس‌و پل‌ورنیک که نگارش فیلمنامه دوسری اول این فیلم‌م‌ک‌مدی- اکشن را عهده‌دار شده بودند، این بار نیز فیلمنامه «دب‌پول ۳» را با اقتباس‌از شخصیت کتاب‌های کمیک «مردان ایکس» خواهند نوشت. پیش‌تر لیتزی مولینسو- لوکلین ووندی مولینو، نویسندگان سریال‌ک‌مدی «همبرگر باب» قرار بود فیلمنامه «دب‌پول ۳» را بنویسند که در نهایت همکاری این دو با این پروژه منتفی شد. به غیر از ری‌ان رینولدز هنوز نام بازیگر دیگری برای ایفای نق‌ش در «دب‌پول ۳» تأیید‌نشده است. در «دب‌پول ۲» جان بولین به جای کیمیل‌ولزی بی‌ت‌هم‌در نق‌ش دومینولزی کرده بودند.

■ ■ ■

انتقاد از نقد

نیروهای واکنش سریع

از متن‌های پرشور حمایتی تا تخریب شخصیت فیلمساز و حکم به تمام‌شدنش در فاصله زمانی کمتر از ۳ روز. ماجرای لاهیتور و داریوش مهرجویی، درسی بود برای همه آنهایی که همیشه می‌خواهند مثل نیروهای واکنش سریع عمل کنند. همه آنهایی که منتظر یک اتفاق هستند تا سریع متنی بنویسند و خودی نشان دهند، این بار بعد از ویدئوسو اعتراض امیر مهرجویی، این توانستند در مزمت هر کس در هر مقام که خاطر کارگردانی سینمای ایران را آزرده ساخته، نوشت‌ند. با توجه به جایگاه دارپوش مهرجویی و ویدئویی که خشم و استیصال سازنده تعدادی از بهترین فیلم‌های سینمای ایران را نمایان می‌کرد، می‌شد بخشی از این واکنش‌ها را طبیعی دانست. به‌خصوص اینکه ویدئو در سطحی فراتر از علاقه‌مندان سینمای ایران دیده شد و خیلی‌ها را به واکنش واداشت. از شهروندان عادی تا سیاستمداران، کنگسگران اجتماعی و اهالی سینما و منتقدان، در حمایت از مهرجویی وارد میدان شده بودند. تصویری هم که عموماً از فیلمساز ساخته می‌شد، به شکلی جالب توجه پارادوکسیکال بود؛ تصویر قهرمان و قربانی. داستانی که از «گاو» شروع می‌شد، به «سنجوری» می‌رسید و تا «لا‌میتور» امتداد می‌یافت. هنوز واکنش‌ها به ویدئوی مهرجویی ادامه داشت که خبر رسید پروانه نمایش لاهیتور تمدید شده و طولی نکشید که ویدئوی دوم مهرجویی منتشر شد که آبی بود بر آتش همه آن خشم و خروش و شوری که ویدئوی اول بسه پا کرده بود. مهرجویی آرام و خوشحال نشست‌ه بود به تشکر از همه حامیان‌ش و همه ماجرا را هم حاصل سوءتفاهم برآمده از اطلاعات غلطی که به او داده شده بود، می‌دانست. اینکه منظور مهرجویی از اطلاعات غلط چیست، نامعلوم است، چون او مشخصاً به ۲ چیز معترض شده بود که هیچ کدام غلط نبود؛ پایان اعتبار پروانه نمایش و قرار نگرفتن در فهرست اکران نوروزی. حالا پروانه همراه با

عده اکران عید فطر تمدید شده بود. با تغییر لحن مهرجویی، داستان به کل عوض شد و آنچه این روز‌ها در فضای مجازی می‌بینیم بیشتر حکم واکنش‌های عصبی‌ای را دارد که معمولاً از فیلم‌های ابرقهرمانی و فیلم‌های ساخته شده توسط کمپانی‌مارول‌سؤال پرسیده‌شد. این ستاره فیلم‌های دنیای مارول پاسخ داد: دلیل اینکه یک‌سری از کارگردان‌ها از فیلم‌های مارول و ابرقهرمانی انتقاد می‌کنند این است که مردم به تماشای فیلم‌هایشان نمی‌روند. او در توضیح بیشتر نظر خود در این باره می‌گوید: فیلم‌ها، فیلم هستند، من از زمانی که یک کودک بودم به سینما می‌رفتم و فیلم تماشا می‌کردم. او در ادامه در اظهاراتی کوتاه‌آمیز افزود: هنر فیلمسازی برای مدت زمان طولانی‌استرار آمیز بود. امروزه اما ساخت فیلم پیچیده و اسرارآمیز نیست و کودکان هم در تلقن‌های همراهشان می‌توانند فیلم ببسازند. زمانی که ما جوان تر بودیم مردم به دیدن فیلم‌های وسترن می‌رفتند آنها هیچ‌چین دیدن فیلم‌های ابرقهرمانی را نیز که نوع دیگری از فیلم بود، تجربه می‌کردند.

خبر

پایان «هنر و تجربه»

با اعلام رئیس سازمان سینمایی، مرکز گسترش سینمای مستند، تجربی و پویانمایی از این پس متولی اکران فیلم‌های هنری و تجربی است. به گزارش همشهری، روز گذشته محمد خزاعی، رئیس سازمان سینمای از پایان فعالیت این مرکز خبر داد و گفت: در برنامه‌های کلان پیش‌رو در سازمان سینمایی در پی برنامه‌ریزی و طراحی شیوه‌های هستیمی که مجاری اکران آثار هنری و تجربی سینمای ایران را تسهیل کند و گسترش دهد. سازمان سینمایی قصد دارد در راستای رشد دانش سینمایی مخاطبان و ارتقای کیفیت هنری سینما، فصل نوینی را برای حمایت از فیلم‌های هنری و تجربی در کشور آغاز کند. در این مسیر ضمن بهره‌گیری و استفاده از تجارب و دستاوردهای ارزشمند فعالان این عرصه در سال‌های گذشته بر این باور هستیم که حوزه بخش و اکران محصولات سینمای ایران به گسترش بسترها و ظرفیت‌ها بیش از گذشته نیازمند است. اگر چه مؤسسه هنر و تجربه ایرانیان طی ۸ سال گذشته، در این زمینه فرصت‌های ارزشمندی را به‌عنوان تنها بازووی معین و فضای کمکی برای چرخه اکران بیابان اینکه مرکز گسترش سینمای مستند، تجربی و پویانمایی از این پس به‌عنوان متولی این بخش معرفی می‌شود گفت: مرکز گسترش از این پس مدیریت، هماهنگی و نظارت بر فعالیت‌های این حوزه و همچنین، وظیفه حمایت و کمک به چرخه اکران فیلم‌های هنری و تجربی را بر عهده خواهد داشت.

را به سینماهای سراسر کشور تحویل دهند. شایسته در این باره گفت: چنانچه هر کدام از فیلم‌های اعلام شده نتوانند تا تاریخ اعلام شده نسخه نهایی خود را تحویل دهند، شورای صنفی نمایش یک فیلم روزرو جایگزین آن فیلم می‌کند.